

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **Ing. J. K.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Libereckého kraje**, se sídlem U Jezu 642/2a, Liberec, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2022, č. j. KÚLK 25181/2022-OSŘ, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 30. 11. 2022, č. j. 59 A 64/2022 - 47,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobou podanou u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec (dále jen „krajský soud“) se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 4. 2022, č. j. KÚLK 25181/2022-OSŘ, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a zároveň potvrzeno rozhodnutí Městského úřadu Nový Bor, stavebního úřadu a úřadu územního plánování ze dne 30. 8. 2021, č. j. MUNO 38440/2021. V reakci na výzvu krajského soudu k zaplacení soudního poplatku žalobce požádal o přiznání osvobození od soudních poplatků. Za účelem posouzení této žádosti ho krajský soud vyzval k prokázání jeho osobních a majetkových poměrů prostřednictvím „*Prohlášení o osobních, majetkových*

a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“ (dále jen „prohlášení“), k jehož vyplnění mu stanovil lhůtu 15 dnů ode dne jeho doručení.

[2] Na předmětnou výzvu krajského soudu žalobce nijak nereagoval a vyplněný formulář nepředložil. Následně dne 23. 11. 2022 zaslal krajskému soudu návrh na stanovení splátkového kalendáře, dle kterého by měl hradit vyměřený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč [§ 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, dále jen „zákon o soudních poplatcích“) v měsíčních splátkách ve výši 500 Kč, a to od 15. 12. 2022 do 15. 5. 2023. K žádosti nepřipojil žádné doklady prokazující jeho příjmové a majetkové poměry.

[3] Krajský soud žalobci napadeným usnesením osvobození od soudních poplatků nepřiznal (výrok I.) a zamítl i návrh na „prodloužení soudcovské lhůty k jeho zaplacení“ (výrok II.). Poukázal na smysl poplatkové povinnosti spojené s podáváním návrhu na zahájení soudního řízení a podmínky pro případné osvobození účastníka řízení od úhrady tohoto poplatku. Uvedl, že důkazní břemeno k prokázání nedostatku prostředků k jeho úhradě nese právě účastník řízení, který je hodnověrným způsobem povinen prokázat své majetkové a sociální poměry.

[4] V daném případě žalobce až do vydání napadeného usnesení prohlášení o svých poměrech nepředložil. Povinnosti tvrdit a prokázat své poměry se nezbavil ani podáním návrhu na určení splátkového kalendáře. Krajský soud upozornil, že neexistuje ustanovení zákona, na jehož základě by byl soud oprávněn úhradu soudního poplatku ve splátkách stanovit. V návaznosti na usnesení zvláštního senátu zřízeného dle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů ze dne 12. 3. 2015, č. j. Konf 2/2014 – 17 proto posoudil krajský soud podání žalobce ze dne 23. 11. 2011 jako návrh na prodloužení soudem stanovené lhůty k zaplacení soudního poplatku. Pro vyhovění tomuto návrhu však rovněž neshledal důvody.

[5] Dle krajského soudu nemá žalobce na určení „*neobvykle dlouhé lhůty k úhradě soudního poplatku*“ právní nárok. Pokud žádost obecně odůvodnil zhoršenými majetkovými poměry, tím spíše měl reagovat na výzvu k doložení svých majetkových poměrů. Dle názoru krajského soudu není navíc prodloužení soudcovské lhůty k úhradě relevantní, neboť patnáctidenní lhůta „*pozbyla významu v důsledku podané žádosti o osvobození od soudních poplatků*“. Krajský soud v daném případě neshledal důvody pro stanovení delší lhůty k stanovení soudního poplatku a zároveň konstatoval, že žalobci nelze přiznat osvobození od soudních poplatků, neboť dostatečně neozřejmil a nedoložil, jaké jsou jeho osobní, majetkové a výdělkové poměry. Doplnil, že žalobce není účastníkem soudního řízení správního poprvé a musí si být vědom významu řádného tvrzení a doložení jeho poměrů vůči soudu.

[6] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost. S rozhodnutím krajského soudu nesouhlasí. Jelikož je důchodce a jeho výdaje jsou limitovány, požádal o rozložení celkově vyměřeného soudního poplatku do splátek, které bude schopen při současné finanční situaci (skokové navýšení cen energií a vysoké inflaci, zvyšování cen potravin a dalších základních životních potřeb), splácet. Prostřednictvím žádosti o povolení splátek dle svých slov již *de facto* nežádal o osvobození od soudních poplatků, ale chtěl pouze poukázat na momentální obtížnou situaci. Závěrem zopakoval

pokračování

svůj návrh na povolení splátkového kalendáře ze dne 23. 11. 2022 s tím, že první a druhou splátku uhradí do 15. 2. 2023.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal též, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“)].

[8] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Napadené rozhodnutí nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost tudíž Nejvyšší správní soud nepožadoval. Ze stejných důvodů netrval Nejvyšší správní soud ani na povinném zastoupení advokátem (tamtéž, bod [29]).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud úvodem konstatuje, že se krajský soud při posouzení věci zabýval na straně jedné (i) žádostí stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, a na straně druhé (ii) jeho návrhem na prodloužení soudcovské lhůty k zaplacení soudního poplatku.

[11] Pokud jde o žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, krajský soud správně poukázal na § 36 odst. 3 s. ř. s. V intencích nyní projednávané věci je podstatné, že *„účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků.“*

[12] Pro účely rozhodnutí o žádosti o osvobození od soudních poplatků musí soud především zkoumat, zda stěžovatel nemá dostatečné prostředky na to, aby náklady řízení o kasační stížnost platil sám. Jak přitom plyne z výše uvedeného ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s, je výlučně na účastníkovi, aby soudu předložil doklady, které nedostatek finančních prostředků prokazují. Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[13] Nejvyšší správní soud ze soudního spisu ověřil, že stěžovatel na výzvu krajského soudu k vyplnění prohlášení požadovaný formulář nedoložil a ani nepředložil žádné dokumenty, které by krajskému soudu umožňovaly učinit závěr o jeho osobních a majetkových poměrech. Obecné tvrzení stěžovatele (uvedené ještě v samotné žádosti o osvobození), dle kterého je stěžovatel důchodce, který v důsledku zvýšených nákladů na energie a dalších životních potřeb není schopen zaplatit vyměřený soudní poplatek, nemůže požadavku na unesení důkazního břemene vyhovět. Jinými slovy, samotnou informaci, že stěžovatel je důchodcem, rozhodně nelze považovat za skutečnost odůvodňující přiznání osvobození od soudního poplatku, a to zejména za situace, pokud stěžovatel přes výzvu krajského soudu toto své tvrzení nedoložil. Krajský soud

tak postupoval správně, když žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků zamítl.

[14] Krajský soud se následně zabýval návrhem stěžovatele na zaplacení vyměřeného soudního poplatku prostřednictvím splátkového kalendáře, přičemž s odkazem na usnesení zvláštního senátu pro rozhodování některých kompetenčních sporů, zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb. (dále jen „zvláštní zákon“), č. j. Konf 2/2014 – 17, tento návrh posoudil jako návrh na prodloužení soudem stanovené lhůty k zaplacení soudního poplatku.

[15] Nejvyšší správní soud v této souvislosti připomíná, že zvláštní senát v usnesení ze dne 12. 3. 2015, č. j. Konf 2/2014-17, uvedl, že ačkoli zákon o soudních poplatcích výslovně neupravuje možnost úhrady soudního poplatku za řízení ve splátkách, je takováto úhrada přesto možná, neboť vyplývá jak z § 9 odst. 1 uvedeného zákona, tak i z jeho § 9 odst. 4 písm. c) ve spojení s § 9 odst. 6. Soud totiž může buď podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích určit lhůtu k zaplacení soudního poplatku, která bude přiměřená okolnostem sděleným žadatelem, případně ji prodloužit, anebo na základě žádosti účastníka řízení postupovat podle § 9 odst. 4 písm. c) ve spojení s § 9 odst. 6 téhož zákona a o povinnosti zaplatit poplatek rozhodnout až spolu s rozhodnutím, jímž se řízení končí. Těmito postupy jsou tak podle zvláštního senátu pokryty situace žadatelů o posečkání s úhradou soudního poplatku i úhrady soudního poplatku ve splátkách, neboť (bude-li jejich žádosti vyhověno) jim umožňují rozhodnout se, zda budou soudu zasílat soudní poplatek ve splátkách podle svých možností, nebo jej zaplatí jednorázově, a to v obou případech v rámci soudem stanovené lhůty.

[16] Postup dle § 9 odst. 1 nebo podle § 9 odst. 4 písm. c) ve spojení s § 9 odst. 6 zákona o soudních poplatcích umožňující prodloužit lhůtu pro zaplacení soudního poplatku, respektive odložit jeho splatnost až do rozhodnutí o věci samé, je výjimkou z obecného pravidla, podle kterého je poplatek za řízení splatný s podáním žádosti. Nestačí proto okolnosti, jež osvědčující důvodnost takové žádosti pouze tvrdit, je nezbytné je rovněž i doložit. V opačném případě by prodloužení splatnosti či její odložení bylo pouhou formalitou a nikoli výjimkou. Soud při posouzení žádosti o prodloužení splatnosti poplatku či o úhradu poplatku ve splátkách tedy zásadně vychází jen z těch údajů, které žadatel doloží.

[17] V nyní projednávané věci krajský soud uvedl, že stěžovatel nemá právní nárok na určení „*neobvykle dlouhé lhůty k úhradě soudního poplatku, a pokud je jeho žádost obecně odůvodněna jeho zhoršenými majetkovými poměry, je tím spíše zřejmé, že žalobce měl i na podporu této své žádosti zareagovat na soudem učiněnou výzvu k tvrzení a doložení žalobcových poměrů*“. Stěžovatel svá tvrzení v návrhu ze dne 23. 11. 2022 nijak nedoložil, pouze uvedl, že je „*schopen (s ohledem na výplatu důchodu a placení záloh za energie) zaplatit soudní poplatek ve výši 3000 Kč ve splátkách, a to počínaje prosincem 2022 v měsíčních splátkách ve výši 500 Kč*“. Měly-li být důvodem pro posečkání s úhradou soudního poplatku zálohy za energie, které stěžovatel zmiňuje, byl stěžovatel povinen doložit jejich výši v souvislosti s jeho příjmy, resp. předložit jiné důkazy potvrzující věrohodnost tohoto tvrzení. Jelikož tak neučinil a omezil se pouze na výše citovanou zkratkovitou obecnou zmínku, krajský soud dospěl k správnému závěru o nedůvodnosti tohoto návrhu.

pokračování

[18] Nejvyšší správní soud však považuje za nezbytné na tomto místě připomenout, že zvláštní senát řešil v řízení vedeném pod sp. zn. Konf 2/2014 spor o pravomoc mezi předsedou Krajského soudu v Plzni jako orgánem státní správy soudu a Vrchním soudem v Praze. Jádrem sporu spočívalo v posouzení, zda je k vyřízení žádosti „o povolení splátek“, příslušný soud, nebo předseda soudu. Zvláštní senát přitom konstatoval, že pokud jde o otázku, zda je vůbec možné povolit rozložení úhrady soudního poplatku na splátky, není jeho úkolem, aby judikaturu všech soudů sjednocoval, posouzení možnosti rozložit soudní poplatek na splátky však považoval v předložené věci za nezbytné pro určení příslušného orgánu a jeho pravomoci. Z usnesení zvláštního senátu, č. j. Konf 2/2014 – 17 plynou mj. závěry uvedené v odstavcích [15] a [16] výše. Nejvyšší správní soud však na tomto místě upozorňuje, že formulace zvláštního senátu se nemusí nutně doslovně promítnout do výroku rozhodnutí soudu, neboť je třeba mít na zřeteli, že tento senát definoval především povahu žádosti s ohledem na řešení otázky působnosti a pravomoci, avšak soud již meritorně posuzuje její obsah. Jinými slovy, výrok II., který krajský soud formuloval jako zamítnutí návrhu stěžovatele na prodloužení soudcovské lhůty k zaplacení soudního poplatku, by bylo vhodnější formulovat jako zamítnutí žádosti stěžovatele o úhradu soudního poplatku ve splátkách. Jelikož samotná formulace tohoto výroku nemá dopad do právní sféry stěžovatele a potažmo na zákonnost napadeného usnesení, Nejvyšší správní soud výrok II. nijak nekorigoval.

[19] Závěrem krajský soud poukázal na řízení vedené u něj pod sp. zn. 59 A 99/2019. Nejvyššímu správnímu soudu je známo, že v právě uvedené věci krajský soud usnesením ze dne 2. 4. 2020, č. j. 59 A 99/2019 - 63 nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků a současně zamítl jeho návrh na přerušování řízení, neboť stěžovatel krajskému soudu nesdělil ničem o svých příjmových a majetkových poměrech. Kasační stížnost proti uvedenému usnesení Nejvyšší správní soud následně odmítl usnesením ze dne 13. 8. 2020, č. j. 8 As 24/2020 - 24, neboť stěžovatel neodstranil vady blanketní kasační stížnosti. Poté krajský soud stěžovatele opětovně vyzval k zaplacení soudního poplatku, přičemž ten znovu reagoval žádostí o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud poté usnesením ze dne 21. 10. 2020, č. j. 59 A 99/2019 - 81 řízení zastavil. Kasační stížnost v této věci zdejší soud odmítl, neboť stěžovatel přes výzvu neodstranil nedostatek podmínky povinného zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Premisa krajského soudu, dle které si stěžovatel musí být vědom významu řádného tvrzení a doložení jeho poměrů vůči soudu, je tak s ohledem na tuto genezi správná. Nejvyšší správní soud se tak i v tomto směru ztotožňuje s názorem krajského soudu.

[20] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadené usnesení krajského soudu je zákonné, a proto kasační stížnost proti němu podanou podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[21] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení ze zákona. Žalovaný nebyl účastníkem řízení o této kasační stížnosti, proto soud o jeho nákladech nerozhodoval.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 17. února 2023

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu